

ת"פ 34004/12/20 - מדינת ישראל-פמ"ד נגד עדנאן אבו סמור-בעצמו

בית משפט השלום בבאר שבע
ת"פ 34004-12-20 מדינת ישראל נ' אבו סמור

לפני	כבוד השופטת, סגנית הנשיא ענת חולתא
בעניין:	המאשימה מדינת ישראל-פמ"ד ע"י ב"כ מתמחה מר ניר לוי
נגד	עדנאן אבו סמור-בעצמו
הנאשם	ע"י ב"כ עוה"ד בקרי אלפוכרי

גזר דין

רקע

1. הנאשם הורשע בהכרעת דין מיום **03.07.23** בעבירה של **ריבוי נישואין** לפי סעיף 176 לחוק העונשין התשל"ז-1977. זאת לאחר שמיעת ראיות בתיק, הנאשם ביקש לחזור בו מכפירתו ולהודות בעובדות כתב האישום.

על פי כתב האישום, הנאשם נישא לאשתו הראשונה בחודש יוני 2006. כשבועיים לפני יום 13.04.17, הכיר הנאשם את נור מחמד אלחואמדה שהינה תושבת השטחים, ובו ביום הציע לה להינשא לו. ביום 13.04.17 נישאו השניים, אף שהנאשם היה נשוי באותה עת לאשתו הראשונה. ביום 22.05.17, הוגשה בקשה בשם הנאשם ואשתו השנייה לבית הדין השרעי בבאר שבע לאשרר את הנישואין. ביום 24.05.17 נעתר בית הדין לבקשה ואשרר את הנישואין.

טיעוני הצדדים

2. ביום **07.09.23** נשמעו הטיעונים לעונש. המאשימה הגישה את טיעוניה בכתב **[במ/2]**, והשלימה את טיעוניה בעל פה במעמד הדיון. ההגנה טענה בעל פה.

3. **המאשימה** עמדה על הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה מביצוע העבירה והפנתה למדיניות האכיפה שנועדה למגר את התופעה של תאים משפחתיים פוליגמיים.

באשר לנסיבות הקשורות בעבירה, המאשימה מפנה לכך שמדובר במעשה מתוכנן מראש. לדעת המדינה, טענת ההגנה בדבר נתק מוחלט בין הנאשם לאשתו הראשונה, עובר לנישואין השניים, מהווה נסיבה לחומרה ולא לקולא. הנתק שבין

השניים, שאיתו החליט הנאשם להתמודד בדרך של נישואין שניים, הוא המעמיד את האישה הראשונה בסכנה לפגיעה בזכויותיה. המאשימה מפנה בעניין זה לדוח המסכם של הצוות הבין משרדי **להתמודדות עם השלכותיה השליליות של פוליגמיה (2018)**, המאפיין את הפגיעה בנשים הננטשות על ידי בעליהן במגזר הערבי ועל מכלול הפגיעות והנזקים כתוצאה מכך, לרבות הפגיעות בילדים.

המאשימה מדגישה, כי שאלת ה"הסכמה" של האישה הראשונה או השנייה אינה מוכרת כנסיבה רלוונטית בקביעת מתחם הענישה.

המאשימה מפנה למדיניות הענישה הנוהגת ולשורה של פסקי דין בהם נקבעו מתחמי הענישה הכוללים כולם הטלת עונשי מאסר לריצוי בפועל לצד רכיבים נלווים.

על כן, המאשימה מבקשת לקבוע מתחם ענישה של 8 עד 18 חודשי מאסר בפועל, לצד מאסר מותנה, קנס כספי ועונשים נלווים נוספים.

בתוך המתחם המאשימה הדגישה, כי הנאשם נעדר עבר פלילי בדומה לנאשמים רבים בעבירה זו. הודגש, כי הנאשם הודה במיוחס לו, ואולם ניהל את משפטו עד תום ולמעשה לא חסך זמן שיפוטי וגם דומה שאינו לוקח אחריות על מעשיו.

כמו כן, הודגש השיקול של הרתעת הרבים נוכח היקף התופעה.

לאור זאת, עתרה המאשימה להשית על הנאשם עונש ברף הבינוני של המתחם ועונשים נלווים.

4. **ההגנה** טענה, כי הנאשם לא כפר בכך שהיה נשוי מבחינה פורמלית לשתי נשים, אך בפועל קיים זוגיות אחת. הודגש, כי הנאשם היה בנתק מוחלט מהאישה הראשונה ומדובר בנסיבה מקלה המצדיקה למקם את עניינו בתחתית המתחם. נטען, כי הסכסוכים המשפטיים בין הנאשם לאשתו הראשונה הושלמו לפני שנתיים. ההגנה הפנתה לעדויות, ולפיהן הנאשם גירש את אשתו בגט מילולי שנחשב כגירושין על פי הדין הדתי, כך שהיא הייתה אסורה עליו ומותרת לאחר.

נטען, כי הנאשם לא היה מעוניין באישה הראשונה, עת התחתן בשנית, ולו ידע שמדובר בעבירה, היה פועל אחרת, שכן ממילא לא קיימו עוד משק בית משותף.

נטען, כי הנאשם נשא באחריות לרווחת כלל ילדיו משתי הנשים והוא משלם את מזונותיהם.

במישור האישי, נטען כי שניים מילדיו נכים וכן כי נפטרה לפני שנתיים אחת מבנותיו.

נטען, כי הנאשם ללא הרשעות קודמות. נטען, כי הנאשם שירת בצבא כ-6 שנים וגם אחיו נפטר במהלך שירותו הצבאי. מדובר במשפחה נורמטיבית.

נטען, כי מתחם העונש ההולם מתחיל מענישה צופה פני עתיד בנסיבות המקרה ועד שלושה חודשי מאסר בעבודות שירות, ויש למקם את עונשו של הנאשם בתחתית המתחם.

5. הנאשם עצמו אמר שלא ביצע את העבירה בכוונה וחשב שאם יישאר ללא אישה יאבד את משפחתו ויישאר ברחוב.

דין והכרעה

6. מתחם העונש ההולם למעשה העבירה נקבע בהתאם לעיקרון ההלימה ולפיו נדרש יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם, לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו. ביישום עיקרון ההלימה וקביעת מתחם העונש במקרה קונקרטי, בית המשפט יתחשב בשלושת אלה: הערך החברתי שנפגע ומידת הפגיעה בו; מדיניות הענישה הנוהגת; ונסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

7. בתי המשפט בערכאות השונות עמדו על הערכים המוגנים שעומדים בבסיס העבירה, וכן על שיקולי המדיניות אשר הביאו לחידוש האכיפה החל מינואר 2017.

מדובר בעבירה שנועדה למגר תופעה רווחת של ריבוי נישואין המנציחה פגיעה בזכויות נשים, בחירותן ובמעמדן. הקשר הרווח שבין האישור לשאת אישה נוספת, לעיתים אף הציווי או הציפייה לעשות כן, ובין החפצת נשים ופגיעה בהן, עומד בבסיס העבירה שמבקשת שלא לקדש מנהגים תרבותיים שמרניים על חשבון של נשים.

כבמקרים רבים, גם במקרה זה, הנשים עצמן מפנימות את אותן נורמות בלתי שוויוניות שמאפיינות מזה דורות את הקהילה שהן חיות בה, ועל כן הן משלימות עם מצבן או מסכימות לנישואין השניים או אף מעודדות זאת. בחינה מעמיקה מלמדת, כי ברקע לאותה השלמה או הסכמה או אף עידוד, חוסר ברירה, חוסר אונים והשלמה עם חוסר השוויון המובנה. במקרים רבים, בית המשפט גם נחשף לכך שאותה הסכמה נועדה להקל עם האישה, שממילא תפקידה העיקרי בקשר הנישואין היה הענקת שירותים וטיפול בגבר או בילדים, כך שהבאת האישה הנוספת הקל במידה מסוימת עם האישה.

לעיתים קרובות, בית המשפט נחשף גם להשלכות העקיפות ולנזקים הנלווים למשפחות הפוליגמיות, ובין היתר תופעות קשות של סכסוכי קרקעות אלימים, מחלוקות בענייני רכוש ותופעות עברייניות אחרות הנלוות לחוסר היציבות החברתית והכלכלית של התא המשפחתי. כמו כן, בתי המשפט נחשפים מדי יום להשלכות השליליות הנובעות מתופעות של עוני ושל הזנחה של ילדים במשפחות הפוליגמיות והידרדרות של קטינים ושל צעירים לשולי החברה עקב כך.

לעניין היקף התופעה והנזקים שנלווים אליה, ראו סקירות מקיפות של בית המשפט המחוזי בבאר שבע בעפ"ג 26408-04-19 בעניין **אבו זקיק** וכן של בית משפט השלום בבאר שבע בת"פ 25047-04-18 **מדינת ישראל נ' אבו קיעאן**. ראו גם ת"פ 41942-03-21 בעניין **אטרש** והפסיקה המאוזכרת.

בקביעת המתחם, ההוראה העקרונית של בית המשפט המחוזי היא, כי ככל שמדובר בנישואין שניים "חדשים", בחלופ זמן משמעותי מאז כניסת הנחיית היועץ המשפטי לממשלה לתוקף בינואר 2017, יהיה נכון להחמיר עוד יותר בענישה. זאת, כיוון שבמתחמי הענישה הקיימים נלקחים בחשבון גם שיקולי ההטמעה וההפנמה של האיסור ושל אכיפתו בפועל. מאחר ושיקולים אלו משליכים על בחינת מידת האשמה של הנאשם, הם רלוונטיים בקביעת המתחם. במקרה זה מדובר

בנישואין שניים שנערכו כשלושה חודשים לאחר פרסום ההנחיה האמורה. לכן, יש לקבוע מתחם המתחשב בקרבה לפרסום ההנחיה. מתחם זה, על פי הפסיקה הנוהגת, הוא נמוך יותר מכפי שטענה המאשימה.

8. טענת הנאשם כי הנתק ששרר בינו לבין האישה הראשונה כנימוק מקל או מצדיק את החלטתו לשאת אישה שנייה - דינה להידחות. בעמדה זו מדגים הנאשם את אי ההפנמה של הערכים המוגנים בבסיס העבירה. התפיסה ולפיה במקרה של סכסוך, מחלוקת או פגיעה בקשר הזוגי, הפתרון הזמין לנאשם הוא הבאת אישה נוספת, נובעת מהיחס האינסטרומנטלי והלא מכבד כלפי האישה הראשונה. תחת פתרון הסכסוך, הגעה להסדר משפטי מכבד ושוויוני או לקיחת אחריות על הכישלון בקשר הזוגי והפסקתו באופן פורמלי, הנאשם לוקח אישה נוספת.

דווקא המצב שבו עד היום הנאשם לא התגרש באופן רשמי מאשתו הראשונה ולמעשה הותיר אותה כבולה במעמדה כ"נשואה", מדגים את הפער המובנה שבין נשים לגברים במערכת משפחתית זו.

9. במקרים הרגילים של עבירות ריבוי הנישואין שנעברו בתקופה הסמוכה לפרסום הנחיית היועץ המשפטי לממשלה, שמקרה זה נמנה עליהם, נקבעו מתחמי ענישה מתאימים של 7 עד 18 חודשי מאסר בפועל. הדבר הודגם בשורת פסקי דין וראו למשל:

א. עפ"ג 27106-01-23 **עזאזמה נ' מדינת ישראל**: עבירות מאפריל 2017. במסגרת הערעור אושר מתחם ענישה של 7-18 חודשי מאסר. בית המשפט המחוזי הקל בעונש משנת מאסר לעשרה חודשי מאסר. צוין, כי על ההחמרה בענישה להיות הדרגתית ותוך התחשבות בזמן שחלף מאז חידוש האכיפה בשנת 2017.

ב. רע"פ 6413/19 **אבו זקיק נ' מדינת ישראל**: בית המשפט העליון דחה בקשת רשות ערעור על פסק דין של בית המשפט המחוזי בבאר שבע מיום 19.09.2019. במסגרת עפ"ג 26408-04-19 **מדינת ישראל נ' אבו זקיק** בגין עבירה מיולי 2017. אושר מתחם ענישה של 7-18 חודשי מאסר בפועל.

ג. עפ"ג 11731-04-22 **אבו סבילה נ' מדינת ישראל**: אושר מתחם ענישה של 7-18 חודשי מאסר בפועל בגין עבירה מאוגוסט 2017. על הנאשם הוטל עונש בתחתית מתחם הענישה תוך הדגשת טענתו, כי לא ידע על האיסור, נלקחו בחשבון ההודאה, נטילת האחריות והבעת החרטה. בית המשפט המחוזי קבע: "**...בחברה המוסלמית, הפוליגמיה עדיין נתפסת כדבר לגיטימי, היא קיימת בהיקף משמעותי, ונוכחת בכל הגילאים והמעמדות, ולא נראה שהיא תדעך מאליה בתהליך חברתי פנימי. במצב דברים זה, האיסור הפורמאלי נחוץ ודרושה אכיפה רחבה וענישה מרתיעה. והטענה שריבוי נישואין הינו מעשה מקובל בחברה של הנאשם - כפי שהמערער טוען - לא רק שאינה מצדיקה הקלה בעונש, אלא שדווקא היא מצדיקה אכיפה וענישה משמעותית מרתיעה. הדין הקיים איננו מבטל את תוקף הנישואין הפוליגמיים, או את המעמד והזכויות הנגזרות מנישואין. ומרכיב ההרתעה - של הפרט המובא לדין ושל הכלל, הבא להטמיע בתודעת הציבור את הפסול שבמעשה ואת המחיר שמשלמים עליו, הוא בעל משקל בענישה**".

ד. ת"פ 32607-05-20 **מדינת ישראל נ' עדיסאן**: נקבע מתחם של 7-18 חודשי מאסר בפועל ומתחם קנס של 2,500-15,000 ₪ בגין עבירות מאפריל 2017. בית המשפט הדגיש, כי עצם התפיסה ולפיה אישה שאינה מביאה ילדים לעולם אין בה תועלת ומוצדק להביא אישה נוספת עליה, ממחישה את הצורך בשינוי החברתי שהעבירה נועדה לבטא וכן את הצורך בהרתעת הרבים. הודגש, כי גם אם הזוגיות 'עלתה על שרטון' כפי הנטען, אין בכך הצדקה לעבור עבירה, תחת הבאת הנישואין לסיוסם באופן חוקי. על הנאשם הוטל עונש בתחתית מתחם הענישה, חרף היותו בעל עבר פלילי בעבירות אלימות וסמים ובשים לב למצבו הרפואי ולכך שאשתו (השניה) מצויה באותה עת בהריון רביעי.

ה. עפ"ג 17195-07-22 **עודה נ' מדינת ישראל**: הנאשם הורשע על פי הודאתו בעבירה של ריבוי נישואין מספטמבר 2017. נקבע מתחם עונש הולם של 7-18 חודשי מאסר. בשל גילו ומצבו הרפואי של הנאשם הוטלו עליו 8 חודשי מאסר ונקבע, כי הנאשם יוכל לרצותם בדרך של עבודות שירות. המדינה ערערה על גזר הדין וטענה טענות הן לגבי מתחם העונש ההולם שנקבע והן לגבי העונש שהוטל על המשיב וביקשה להטיל על המשיב 8 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט השיב על כך, שעל פי ההנחיה העונשית הנוהגת יש להטיל על נאשמים עונשי מאסר לריצוי בפועל. עם זאת, נוכח גילו של הנאשם ומצבו הרפואי (הנאשם חולה במחלת הנפילה) הוטל על הנאשם עונש מוסכם של חמישה חודשי מאסר לריצוי בפועל.

ו. ת"פ 41322-03-21 **מדינת ישראל נ' אבו גודה**: שם נדון נאשם בעבירה של ריבוי נישואין מדצמבר 2017. נקבע מתחם עונש הולם של 7 - 18 חודשי מאסר. על הנאשם הוטלו 10 חודשי מאסר בפועל.

ז. ת"פ 74351-11-20 **מדינת ישראל נ' אלמעאבדה**: שם נדון נאשם בעבירה של ריבוי נישואין מיולי 2018. נקבע מתחם עונש הולם של 7-18 חודשי מאסר. על הנאשם הוטלו 7 חודשי מאסר בפועל, ומאסר על תנאי לתקופה של 9 חודשים.

ח. ת"פ 9918-09-18 **מדינת ישראל נ' אבו לטיף**: על הנאשם הושתו 8 חודשי מאסר בפועל, לצד שנת מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, וקנס בסך 15,000 ₪. שם בית המשפט כתב בהחלטתו: "**מעבר לפגיעה בכבוד האישה ובאפשרות לקדם השוויון בין המינים - מהוות עבירות אלה, כר פורה לתופעות רבות של עוני; ניצול; עבריינות; ואם לא תטופל תופעה זו - עלול הדבר להסיג אחור מצבן של משפחות רבות, חלף קידום שילובן במסגרת החברה המודרנית**".

מכל אלו אני קובעת מתחם עונש הולם שנע בין 7 עד 18 חודשי מאסר בפועל ועונשים נלווים.

קביעת העונש המתאים בגדרי המתחם

10. בגזירת העונש המתאים לנאשם, בגדרי מתחם העונש ההולם, יתחשב בית המשפט בשיקולים כלליים ובשיקולים

פרטניים, שאינם קשורים בנסיבות ביצוע העבירה.

הנאשם ללא הרשעות קודמות, בדומה למרבית הנאשמים בעבירות אלה.

הנאשם ניהל את משפטו עד תום והודה בעובדות כתב האישום רק לאחר תום שמיעת הראיות בתיק. לאור זאת, לא ניתן לזקוף לזכות הנאשם את החיסכון בזמן השיפוט ואת נטילת האחריות בהזדמנות הראשונה.

בית המשפט לוקח בחשבון את הנסיבות האישיות הנטענות, לרבות השירות הצבאי הנטען של הנאשם ושל משפחתו (אף שלא הוצגו אסמכתאות).

לקחתי בחשבון את טענת הנאשם לכך שהוא אמון על כלכלת כלל ילדיו משתי מערכות הנישואין. גם טיעון זה הוא טיעון שגור ורווח והוא פועל יוצא מעצם ביצוע העבירה ולא מדובר בעניין חריג. יודגש, כי לא הוגשו אסמכתאות פרטניות לעניין מצבה הכלכלי של המשפחה באופן המצדיק התחשבות מיוחדת בנאשם בקביעת מתחם הקנס.

בהתאם לפסיקה הנוהגת, יש לקבוע מתחם קנס שנע בין 2,000 ₪ ועד 15,000 ₪.

סוף דבר:

11. לאחר ששקלתי את מכלול השיקולים כמפורט לעיל, אני מטילה על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 10 חודשי מאסר בפועל.

ב. מאסר על תנאי לתקופה של 6 חודשים.

המאסר המותנה יופעל אם תוך תקופה של 3 שנים מהיום, יעבור הנאשם עבירה בה הורשע.

ג. קנס בסך 7,500 ₪ או 30 ימי מאסר תמורתו.

הקנס ישולם בתוך 90 ימים מהיום.

את הקנס ניתן לשלם כעבור 3 ימים מהיום באחת מהדרכים הבאות:

- בכרטיס אשראי - באתר המקוון של רשות האכיפה והגבייה, www.eca.gov.il
- מוקד שירות טלפוני בשרות עצמי (מרכז גבייה) - בטלפון *35592 או בטלפון 073-2055000
- במזומן בכל סניף של בנק הדואר - בהצגת תעודת זהות בלבד (אין צורך בהצגת בשוברי תשלום).

זכות ערעור בתוך 45 ימים לבית המשפט המחוזי.

ניתן היום, י"ב טבת תשפ"ד, 24 דצמבר 2023, במעמד הצדדים.